

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ РАМКОВОЇ ДИРЕКТИВИ 2008/98/ЄС У РЕГІОНАЛЬНОМУ ВИМІРІ УПРАВЛІННЯ ВІДХОДАМИ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Василенко О.М.

кандидат біологічних наук, доцент

доцент кафедри екології та географії

ORCID 0000-0003-3283-6980, e-mail: Vasylenko-O@zu.edu.ua

Житомирський державний університет імені Івана Франка

Сучасна трансформація політики управління відходами в Україні зумовлена необхідністю гармонізації національного законодавства з правовими надбаннями Європейського Союзу у сфері поводження з відходами. У липні 2023 року набрав чинності Закон України «Про управління відходами», що формує нормативну основу переходу від лінійної моделі видалення відходів до моделі циркулярного управління матеріальними потоками із визначенням ієрархії операцій поводження з відходами [1]. Директива 2008/98/ЄС закріплює пріоритет запобігання утворенню відходів, підготовки до повторного використання та перероблення, що формує вектор для корекції національних інституційних та інфраструктурних рішень [2].

У зазначеному контексті регіональний рівень розглядається як центральна ланка операціоналізації державної політики. У випадку Житомирської області цей вимір є особливо значущим, оскільки оновлений Регіональний план управління відходами до 2030 року розроблявся у 2022–2024 роках, тобто в умовах активної фази збройної агресії російської федерації проти України [3]. Зазначений факт засвідчує, що імплементація європейських підходів поводження з відходами в Україні не відкладена на післявоєнний період, а продовжується у режимі дії зовнішніх безпекових загроз і підвищеної невизначеності.

Ключовим емпіричним показником стану регіональної системи управління відходами Житомирщини є охоплення населення базовою послугою зі збирання побутових відходів, яке становить лише 65,3 % [3]. Така нерівномірність доступності підтверджує, що навіть базова операція відбору побутових відходів не є універсальною для всієї території області, що унеможливує повноцінне впровадження вищих рівнів ієрархії операцій. Додаткові кількісні показники також свідчать про високий ступінь фрагментарності сучасних потоків: обсяг непридатного електричного та електронного обладнання, задекларований у статистиці за 2020 рік, становив лише 34,9 т, що підтверджує низький рівень організованого збирання вузьких фракцій побутових відходів [3]. У 2010–2020 роках простежується зменшення загального обсягу видалення твердих побутових відходів на полігонах – від 6296,6 т до 5637,6 т, проте така динаміка не супроводжується пропорційним зростанням частки повторного використання та перероблення матеріальних потоків [3]. Органічна складова побутових відходів залишається домінантною, а її відокремлення реалізується в межах сортувальних комплексів із застосуванням приймальних боксів об'ємом 30 м³, що відображає переважання екстенсивних методів біологічної обробки та недостатність механізмів селективного відбору органічної фракції у джерелі утворення [3].

Таким чином, регіональний рівень політики управління відходами в Україні формується як інституційно-територіальний механізм забезпечення доступності операцій поводження з відходами, адаптований до локальної просторової конфігурації. У випадку Житомирської області війна не зупинила реалізацію європейського підходу, а лише актуалізувала потребу у прискоренні структурного оновлення системи. Реалізація положень Директиви 2008/98/ЄС у цих умовах набуває подвійного значення: вона є одночасно елементом виконання міжнародно-правових зобов'язань України та інструментом формування стійкості регіональної системи екологічних послуг. Відповідно, імплементація

нормативних вимог Європейського Союзу у сфері управління відходами може розглядатися як чинник зміцнення екологічної і національної безпеки в умовах війни, а також як структурна основа для сталого післявоєнного відновлення регіонів.

Список літератури:

1. Закон України «Про управління відходами» від 09.07.2023 р. № 3023-IX. Відомості Верховної Ради України. 2023. № 45, ст. 423.
2. Directive 2008/98/EC of the European Parliament and of the Council of 19 November 2008 on waste and repealing certain Directives. Official Journal of the European Union. 2008. 22.11. L 312/3.
3. Регіональний план управління відходами в Житомирській області до 2030 року. Т. 1. Житомир, 2024. 250 с.